

Het geheim van opbrengstgericht werken

Basisscholen boeken veel betere resultaten als ze systematisch opbrengstgericht werken. Dat constateert de Inspectie van het Onderwijs na onderzoek. Een voorbeeldschool is obs De Dam in het Friese Lemmer, waar het aantal zorgleerlingen op het gebied van taal in een paar jaar tijd spectaculair is gedaald.

Het geheim van opbrengstgericht werken zit volgens de inspectie in het stellen van concrete doelen en het hebben van hoge verwachtingen van leerlingen. Het

Dat bevestigt Marian van Duinen, directeur van de openbare basisschool De Dam in Lemmer, die als voorbeeldschool wordt genoemd in het boek 'Omslag in

gedacht voor woordenschat en leesplezier. En dat werkt'.

De Cito-scores voor technisch lezen vlogen omhoog op obs De Dam. Vrijwel alle leerlingen halen nu op het eind van groep 5 het hoogste leesniveau. Dat was vroeger wel anders. 'Toen zaten veel kinderen tegen het gemiddelde aan. Nu hebben we nog maar twee zorgleerlingen voor lezen, en dat zijn twee kinderen die echt ernstig dyslectisch zijn', aldus Van Duinen.

'Gedrag van de leerkracht is essentieel'

systematisch controleren of de doelen worden gehaald, leidt ertoe dat scholen hun aanpak aanpassen. Vaak wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van lesgeven en dat leidt direct tot betere prestaties van leerlingen.

taal', van de inspectie. 'Het gaat om leerkrachtgedrag', zegt zij onomwonden. 'Wij hebben al onze teamleden geschoold tot leesspecialist. Onze leerkrachten geven nu meer dan vroeger instructie bij het technisch lezen, ze hebben meer aan-

Gewichtenleerlingen

De Friese openbare school telt veel gewichtenleerlingen. Verreweg de meeste

leerlingen hebben geen hoogopgeleide ouders, er zijn veel schipperskinderen en 17 procent is van allochtone afkomst. 'Bij onze leerlingen thuis wordt niet veel gepraat en dat merk je aan hun beperkte woordenschat', zegt Van Duinen. 'We hebben daarom niet alleen het team geschoold, maar ook de ouderbetrokkenheid vergroot. Alle ouders willen hun

een externe deskundige. 'De leerkrachten zagen zelf ook in dat het anders moest. Ze gingen enthousiast aan de slag. En nu zien ze dat de nieuwe aanpak werkt'.

Van Duinen: 'Het zou goed zijn als jonge leerkrachten deze didactische aanpak al op de pabo leerden. Dat gebeurde tot voor kort niet, maar ik zie aan onze stagiai-

'Niet dat we hier extra vaak toetsen'

kinderen helpen, en wij geven ze daar nu handvatten voor. We hebben bijvoorbeeld per groep een weblog geopend, waarop ouders elke week kunnen zien welke nieuwe woorden er worden behandeld en wat het huiswerk is. Zeker 80 procent van de ouders kijkt nu mee via die weblog'.

De school is drie jaar geleden begonnen met de aanpak van het taalonderwijs omdat de prestaties daar achterbleven. 'In plaats van nieuwe methodes voor aardrijkskunde en geschiedenis aan te schaffen, zijn we eerst gaan investeren in het technisch lezen. Dat was harder nodig', zegt Van Duinen. De eerste actie was de scholing van alle teamleden door

res dat er wel een kentering gaande is. Er komt op de pabo meer aandacht voor didactiek.'

Leesplezier

De teamaanpak zorgde voor een gelijklopende en doorgaande leerlijn binnen de school. Daarnaast is er een nieuwe methode ingevoerd voor technisch en begrijpend lezen en zijn samen met de leerlingen alle bibliotheekboeken bekeken en voor een groot deel vervangen door nieuwe. Vanaf groep 3 houden leerlingen nu al boekbesprekingen en de achtstegroepers lezen voor aan de kleuters. Door dit soort activiteiten hebben de kinderen veel meer plezier in lezen gekregen.

Directie en team richten zich nu meer op concrete resultaten. Van Duinen: 'Niet dat we hier extra vaak toetsen. We nemen de gewone Cito-toetsen af. Maar we volgen de kinderen wel nauwlettend. Als een kind na vier of vijf weken in groep 3 een beetje achterblijft, leggen we al contact met de ouders. We hebben daarvoor een eigen aanpak bedacht, die we Samenspel noemen. Die houdt in dat ouders tips krijgen om thuis gericht met hun kind te lezen'.

Cruciaal

Veel interventies dus, maar de teamaanpak is volgens Van Duinen de belangrijkste succesfactor geweest. Dat denkt de Inspectie van het Onderwijs ook, want die zegt in haar onderzoek dat het didactisch handelen cruciaal is: 'Het gedrag

Brochure, boek en checklist

De Inspectie van het Onderwijs heeft een brochure en een boek uitgegeven over opbrengstgericht werken. De brochure, getiteld 'Opbrengsten: maak er werk van' gaat in op de kenmerken van opbrengstgericht onderwijs, het analyseren van toetsresultaten en het plannen van onderwijs. Ook zit er een checklist in, waarmee een school kan nagaan hoe opbrengstgericht er al gewerkt wordt en waar nog verbeterpunten zitten. In het boek 'Omslag in taal' staan portretten van tien voorbeeldscholen die aan de slag zijn gegaan met hun taalonderwijs en nu meer focussen op resultaat. Er staan twee openbare scholen in: behalve obs De Dam in Lemmer ook obs De Driesprong in het Drentse dorpje Nieuwlande. Het boek, de brochure en het onderzoek 'Opbrengstgericht werken in het basisonderwijs' zijn te downloaden vanaf de website www.onderwijsinspectie.nl. Daar zijn ook filmpjes van de scholen te zien. Boek en brochure zijn na te bestellen bij Postbus 51, tel. 0800-8051, of op www.rijksoverheid.nl.

van de leraar in de klas is een essentieel onderdeel van opbrengstgericht werken. Je kunt nog zo goed zicht hebben op resultaten, doelen stellen of verbeteracties benoemen, maar als dit geen vervolg krijgt in didactisch handelen van een goed niveau, dan heeft het weinig of geen effect op de leerresultaten.'

Een andere voorwaarde voor succes is dat het opbrengstgerichte werken breed gedragen wordt, door directie, team én bestuur. 'Het bestuur moet een actieve gesprekspartner zijn, moet goed op de hoogte zijn van de opbrengsten en de school ondersteunen om de kans op hogere opbrengsten van leerlingen te vergroten', aldus de inspectie. Uit het onderzoek blijkt dat nog 20 procent van de scholen de opbrengsten nooit bespreekt met het bestuur. ◀

Marian van Duinen: 'Alle teamleden geschoold tot leesspecialist'